

ULMANĀ LAIKU LIMBAŽI

1937.gads

Mierīgas dzīves gads

Pārdzīvojot trīs pārmaiņu, pūļu un smaga darba gadus, Limbažiem beidzot bija pienācis laiks uzelpot, nomierināties un apdomīgi turpināt iepriekš aizsāktos. Ľaudīm nebija lemts zināt, ka viņi piedzīvo mierīgāko brīdi Pirmās Republikas vēsturē un arī Eiropā pagaidām vēl karoja vienīgi tālajā Spānijā. Laiki bez lieliem notikumiem ir īsta dāvana toreiz dzīvojušajiem un nelaime vēstures rakstītājiem, tādēļ piedodiet, ka stāsts par 1937.gadu var likties vienmuš un nevienmērīgs. Pēc aktīvas pirmssvētku iepirkšanās un bagātīgiem Ziemassvētku un Jaungada galdiem 1937.gads sākās ar kārtējo Limbažu pilsētas budžeta projektu. Trīs gadu laikā tas bija pieaudzis par ceturtdaļu, gandrīz sasniedzot 100 tūkstošus un atstāja iespaidu ar solīdu sociālajiem izdevumiem un izglītībai paredzēto budžeta sadalu, salīdzinājumā ar nelielajiem administrācijas izdevumiem. Lai runas vīri varētu tērēt, pilsētniekiem bija jāmaksā nodokļi. Tā kā pat Joti daudzi pilsētas ietekmīgākie ļaudis bija dzīvokļu īrnieki, vienu no galvenajām ienākumu sadaļām veidoja nepārtraukti mainīgais īres nodoklis. 1937.gadam to noteica 10 - 20 procentu ietvaros. Līdz ar saimniecisko pacēlumu pilsētā sāka trūkt dzīvojamās platības un vairāku desmitu sliktāk apmaksāta darba strādnieku ģimeņu mitinājās lielā saspiešībā. Par piemājas saimniecības lopiem limbažnieki maksāja gada nodokli 6 - 8 latus par zirgu, 4 par govi un 15 par suni. No namsaimniekiem cita starpā iekasēja arī 18.novembra iluminācijas lampiņu nodevu.

Pilsētas nams ar pulkstenī.

Nopietnāku būvdarbu uzsākšana 1937.gadā nebija paredzēta, jo laiku un naudu prasīja kā jaunceljamā slimnīca, tā pilsētas ielu pārbūves noslēgums. Asfaltētu ceļa segumu saņēmušajai Jūras ielai bija vajadzīgi trotuāri, pateicoties stacijai tapušo Jauno ielu vēl tikai ierīkoja, līdz ar pavasari bija jāturpinās kanalizācijas celtniecībai slimnīcai tuvākajos kvartālos.

ULMANĀ LAIKU LIMBAŽI - 1937.gads

Gadu mijā izrādījās silta un mitra, atnesot īslaicīgu gripas epidēmiju. Smēkētājiem bija iemesls priecāties par samazināto akcīzi tabakai, kas Jāva arī turpmāk iegādāties lētus papirošus, bet vienam otram nepatikamu brīdi sagādāja rīkojums par jebkura, pat tīklam nepieslēgta radiouztvērēja aplikšana ar visai augsto abonenta maksu. Ap 400 elektriskās strāvas abonentiem arī turpmāk bija jāmaksā 40 santīmi par kilovatu, kas neļāva parastā mājokļi uzstādīt ko vairāk par pāris apgaismes lampiņām un radio pieslēgumu.

Mierīgas dzīves gads

Nodegušais parka paviljons
dažus gadus pirms ugunsnelaimes.

Bija noslēgušās divu ievērojamu pilsoņu zemes gaitas. 1936.gada 4.decembrī mira par Limbažu leģendu kļuvušais Jānis Pētersons, kam 1918.gadā bija izdevies paglābt no iznīcināšanas valsts himnas oriģināla rokrakstu. Kopš 1887.gada nelaiķis bija darbojies kā Saviesīgās biedrības bibliotekārs, uzņemoties atbildību par tās gara mantu un, lai arī limbažnieki nebija paši aktivākie aizdotu grāmatu lasītāji, 1936.gadā biedrības bibliotēkā bija pierakstījušies 93 grāmatu mīlotāji. Līdz ar jaunā gada iestāšanos aizsaulē aizgāja Limbažu ievērojamākais miesnieku meistars Augsts Lācis, kas bija turējis savu skārni jau trīsdesmit gadus. Nelaiķis cita starpā bija aktīvs brīvprātīgais ugunsdzēsējs un biedri godināja viņa piemiņu ar daudzskaitlīgu bēru gājienu cauri visai pilsētai. 1937.gada janvārī divas nopietnākās Limbažu problēmas bija akmeņu piegādes nodrošināšana gaidāmajai Jaunās ielas celtniecībai un ugunsdzēsēju sūkstīšanās par to, ka pārāk maz biedru ir gatavi pildīt zirdzinieku dienestu savās sūkņu komandās. Vispārējo labklājību izjauca 24.janvāra ugunsgrēks Limbažu kinoteātri "Stars". Godīgi sakot, ar nelieliem izņēmumiem kino izrādes parka koka paviljonā nebija nopietni ķemamas jau krietnu laiku un parasti tur demonstrēja vairākus gadus vecas un ne pārāk slavenas filmas, ciktāl atļāva uzņemējā rocība. Tādēļ 24.janvāra vakarā, kad filma pārtrūka un projektors aizdegās un skatītājiem tikai pēc brīža kļuva skaidrs, ka notikusi nevis parasta kībele, bet īsta ugunsnelaimē, klātesošo bija pārāk maz, lai bēgšanas laikā kādu savainotu. Silto laiku tikko bija nomainījis sals, kas neļāva pieklūt ūdensvadam, tādēļ uz nejaušo brīvdabas izrādi sanākušo pilsētnieku klātbūtnē parka paviljons nodega un cieta arī tuvākie koki. Līdz 1939.gada rudenim, kad paviljona vietā uzcēla jaunu mūra ēku, Limbažiem nācās iztikt bez izklaides kino, taču jādomā, par to skuma vienīgi nedaudzi izklaides kāri jaunieši. Pieauguši cilvēki labprātāk apmeklēja Limbažu teātra uzvedumus - 1936.gadā pilsētā bija notikušas 22 vietējā teātra izrādes, vai gaidīja tirgus dienas, kad atbrauca cirks un citi "kumēdiņu" rādītāji.

Dzīves sīkumi

Nav noliedzams, ka gada drūmākie brīži daudziem pienāk dažas nedēļas pēc Jaungada, kad dienas ir tumšas un līdz pavasarim vēl tālu. Lai kliedētu skumjas un garlaicību, 1937.gada 2.februārī Saviesīgā biedrība organizēja biljarda turnīru par pilsētas čempiona titulu, kurā par simbolisku viena lata dalības maksu varēja iesaistīties jebkurš pilsētnieks. Kā nereti gadās, necilais pasākums uz pāris mēnešiem kļuva par vienu no galvenajiem pilsētas dzīves notikumiem un titula pretendētu veiksmes un zaudējumus labprāt apsprieda pie alus glāzes. Saviesīgās biedrības Dāmu komiteja 14.februārī organizēja karnevālu. Februāra beigās, biedrības valdes locekļu pārvēlēšanas laikā, kļuva skaidrs, ka līdzekļu trūkumu būs jārisina, paaugstinot biedra naudu vēl par latu. Tā gada februārī bija daudz patīkamāk atrasties telpās nekā uz ielas. Atkušņi sekoja viens otram un meža darbus slikto ceļu dēļ novadā neizdevās paveikt pat par pusī. Limbažu ielas kļuva slidenas un ne katrs namsaimnieks atrada laiku to kaisīšanai, taču ieviest kārtību izrādījās neiespējami ne toziem, ne turpmāk.

Pienākot martam, kļuva aktuāls sportistu, pareizāk sakot - futbolistu, turpmākās darbošanās jautājums. Lai spēlētu futbolu pilsētas komandā, tagad bija jāiestājas aizsargu sporta klubā un ik gadu jāmaksā divu latu biedra nauda. Vai kluba biedrus turpmāk uzskatīs par aizsargiem, tā arī netika izskaidrots. Līdz ar to, daudzi brīvāk domājoši futbola entuziasti pameta šo nodarbi un 1937.gads Limbažu futbolam izrādījās stipri neveiksmīgs. Limbažos nebija tautību konflikta problēmu, taču minoritāšu kopienas labprātāk darbojās savrupi un risināja savas problēmas aiz slēgtām durvīm. Tādēļ sākot ar 1937.gada martu visu pilsētu pārsteidza nelielās ebreju draudzes nesaskaņas, ievēlot jaunu vadību. Draudze sašķēlās divās naidīgās frakcijās un abu sarežģītās attiecības visticamāk nepievērstu limbažnieku uzmanību, ja aktīvākie konflikta dalībnieki regulāri neiesniegtu sūdzības miertiesnesim un neuzstātos ar atmaskojošām runām par oponentu grēkiem. Citu jaunumu trūkuma dēļ, šī izrādījās laba tēma, par ko paklusām tenket līdz pat rudenim. Vienīgo reizi, kad kāds neaudzināts latvietis iedomājās visu priekšā izteikt savas politiskās domas par ebreju kopienu ar apvainojošiem vārdiem, sekoja tā paša miertiesneša uzlikts 20 latu sods.

Sludinājumi

**Vecais ugunsdzēsēju depo
darba laiks:**

Trešdienās, ceturdienās, piektdienās
13:00-17:00

Sestdienās 11.00-17.00

Svētdienās 11.00-15.00

Pirmsdienās, otrdienās **SLĒGTS**

Citā laikā, ar iepriekšēju pieteikšanos!

**Limbažu muzejs
darba laiks:**

Trešdienās, ceturdienās, piektdienās
10:00-18:00

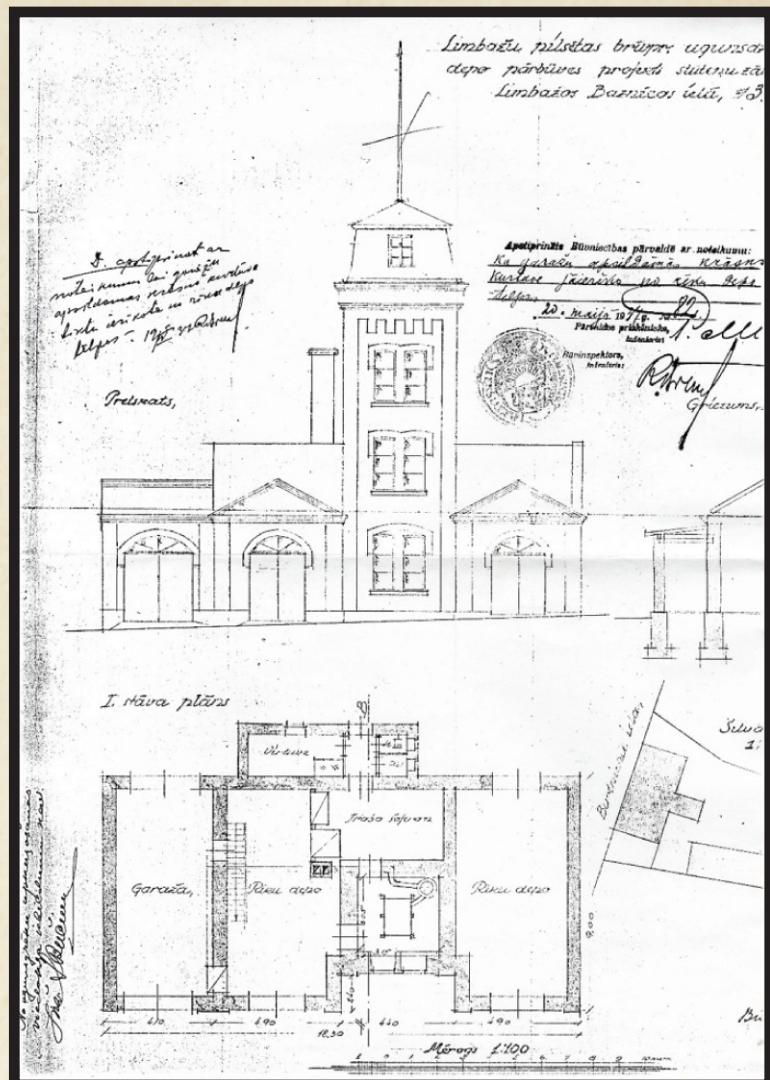
Sestdienās, svētdienās 11.00-17.00

Pirmsdienās, otrdienās **SLĒGTS**

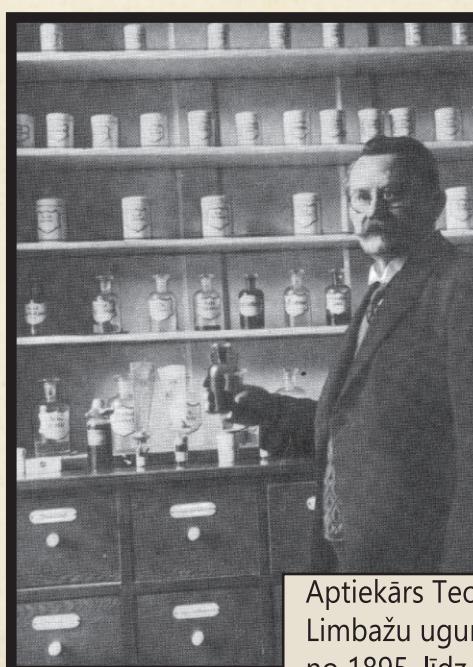
Citā laikā, ar iepriekšēju pieteikšanos!

Dzīves sīkumi

Īpaši sliktu ceļu laiks turpinājās līdz pat atkusnim. Pārtikas piedāvājums marta un aprīļa tirgos bija dārgs un nepietiekams. Gaļas cenas sasniedza augstāko līmeni - tik, cik par labas kvalitātes preci bija ar mieru maksāt "Bekona eksports". Svaigu zivju pievendums apstājās. Trīs lielie ezeri Limbažu apkārtnei atradās privātā nomā un to loms ceļoja uz Rīgu. Lai cīnītos par savām tiesībām, 1937.gada 12.janvārī Limbažu apkārtnes zvejnieki apvienojās kooperatīvā un pieprasīja ezeru nomas nodošanu viņu rīcībā. 13.martā notika brīvprātīgo ugunsdzēsēju 70 gadu jubilejas pilnsapulce. No 1894.gada biedrību vadījušais aptiekārs Teodors Hansens atkāpās no amata vecuma dēļ un priekšnieka pienākumus uzņemās viņa vietnieks Gastons Prange. Darba praktisko pusi turpināja uzraudzīt biedrības komandants Hincenbergs, kurš pāris nedēļas vēlāk tika apbalvots ar Igaunijas ugunsdzēsēju Goda krustu. Ugunsdzēsēju depo tikko bija pabeigti sākotnējie pārbūves darbi, iekārtojot garāžu jaunajam auto un ierīkojot torna šķūtenu žāvētavu. Būvinspekcijas iebildumu dēļ pārbūves saskaņošana ievilkās līdz 1939.gada pavasarim. Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība ar 130 locekļiem darbojās kā pilsētas galvenā nepolitiskā sabiedriskā organizācija un ar G.Pranges ievēlēšanu pierādīja, ka spēj pieņemt politiski nevēlamas personas atrašanos vadībā. Vēl viens dzelzceļa izbūves rezultāts bija reģiona un galvaspilsētas kultūras darbinieku aizvien biežāka viesošanās. 14.martā Saviesīgajā biedrībā atklāja astoņu Ziemīlatvijas mākslinieku grupas gleznotāju un grafiķu izstādi ar aptuveni 100 darbiem, kas bija pirmais šāds pasākums Limbažos. Martā notika namsaimnieku un Limbažu pagasta lauksaimniecības biedrību dibināšanas sapulces atbilstoši jaunā laikmeta prasībām. Savstarpējās apdrošināšanas biedrība sāka otro darbības gadu ar noslēgtiem līgumiem par 423 tūkstošiem latu. Pasažieru kustība Limbažu stacijā kopš 1935.gada bija pieaugusi pusotras reizes. Jau par neuzkrītošu kļuvušais saimniecības uzplaukums 1937.gadā solīja Limbažiem kaut pieticīgu, bet jau turību.

Ugunsdzēsēju depo pārbūves projekts.
Darbi pabeigli 1937., apstiprināts 1939.gadā.

Aptiekārs Teodors Hansens -
Limbažu ugunsdzēsēju priekšnieks
no 1895. līdz 1937.gadam.

Saviesīgi un sabiedriski darbi

1937.gada aprīlis atnesa daudz jaunu. 7.aprīlī notika Saviesīgās biedrības jaunievēlētās valdes sēde, kurā biedrības ilggadējais priekšnieks Dāvids Kessels atteicās izvirzīt savu kandidatūru. Par jauno priekšnieku ievēlēja uzņēmēju Jāni Bārdu, izcilā dzejnieka Friča Bārdas brāli, kurš jau bija ieņēmis šo amatu dažus gadus pēc neatkarības atgušanas. Viens no ievērojamākajiem Limbažu pilsoniņiem, Jānis Bārda bija mierīga un apdomīga rakstura cilvēks, kas prata sadzīvot ar lielāko daļu ļaužu. Viņa ievēlēšana pēc desmit stipri vētrainajiem Kessela vadības gadiem bija ļoti saprātīgs lēmums, kas palīdzēja biedrībai tās pastāvēšanas pēdējos gados klūt par jau reģionāla mēroga organizāciju. 10.aprīlī notika pilsētas valdes sēde, kur beidzot pilnā sastāvā kļuva redzama Limbažu runas vīru komanda Pirmās republikas noslēgumā - pilsētas galva Eglītis, policijas priekšnieks Štucers, aizsargu komandieris Zeidmanis, avīzes redaktors Francis, nodokļu inspektors Martinsons, ģimnāzijas direktors Jansons un Jānis Bārda. Galvenā apspriedes tēma bija Rīgā tikko apstiprinātais Limbažu izdaiļošanas plāns, kas paredzēja parka veidošanu Pilsmuižas un Mazezeru apkārtnē. Tai pašā dienā Baumaņu Kārļa laukumā notika plaši apmeklēts pasākums, kur pēc remonta tika svinīgi iedarbināts pilsētas nama pulkstenis. Ilgus gadus bez kustības stāvējusī pulksteņa ciparnīca bija kalpojusi par iebraucēju izsmiekla objektu un netiešu pierādījumu domes neizdarībai. Tagad, līdz ar jauna, Vācijā pasūtīta pulksteņa mehānisma uzstādīšanu, beidzot bija pienākusi diena, ar kuru varēja atzīmēt saimnieciskās krizes noslēgumu Limbažos. 29.aprīlī pilsēta pieredzēja neatkarības gadu varbūt lielāko zirgu tirgu, kur pārdošanas cenas sasniedza 750 latu un simtiem pircēju krietni patukšoja veikalus. Īsāks solīja klūt limbažnieku ceļš ne tikai Rīgas, bet arī Siguldas virzienā, jo Dzelzceļu virsvalde sāka ierīkot regulāru autobusu satiksmi Rīgas apkārtnē, sākotnēji līdz Raganai. Aprīlī pabeidza izbūvēt slimnīcas centrālapkuri un tikai vēlais pavasaris nelāva uzsākt iekšējās apdares darbus.

Pārtikušai dzīvei bija arī savas ēnas puses. Pilsētā turpināja pieaugt noziegumu skaits, veikalu tirgotājiem nācās sākt ļoti rūpīgi pieskatīt kasi, lai no tās nepazustu nauda un jau bija notikušas dažas "speciālistu" veiktas dzīvokļu zādzības. Grūti izprotamu iemeslu dēļ Limbaži neuzturēja patrulējošo kārtībnieku dienestu, kas bija pierādījis savu efektivitāti citviet Latvijā. Stājoties miertiesas priekšā par smagu nejauši sastaptas zemnieku sievas piekaušanu varēja tikt cauri ar nedēļu cietumā.. Neatkarīgi no apstākļiem, tā bija augstā kunga Štucera atbildība un neizdarība, kā arī miertiesneša Ozola nosliece spriest tiesu politiski pareizi un par labu saimnieku kārtai. Pilsētas ielu nakts brīvības sekas turpmākajos mēnešos bija pat Baumaņu Kārļa laukuma apkārtnē izsistī logi un apķēzīti ielu stūri. Ievērojams traucēklis dienā bija savā valā pamesti pusaudži, kliņojoši bezsaimnieka suņi un velosipēdisti kas, kā mūsdienu Rīgā, nelāva gājējiem pārvietoties un novietoja braucamrīkus uz ietvēm. Arī tā bija daļa no Limbažu dzīves, kas neatšķirās no noteiktas sabiedrības daļas tikumiem jebkurā citā strauju turību gūstošā Latvijas pilsētā. Plašāku aprindu ietvaros 1937.gada aprīlī uzmanību pievērsa cita problēma - limbažnieku kūtrā izturēšanas pret kultūras pasākumiem. Kā Ziemeļlatvijas mākslinieku izstāde, tā Cēsu simfoniskā orķestra koncerts izrādījās ļoti slīkti apmeklēti, 18.aprīļa aerokluba koncerts notika pustukšā zālē. Atbildes, ko darīt, lai celtu tautu tuvāk gara gaismai, nebija ne toreiz, ne citos laikos. Pirmais Jāņa Bārdas pasākums uzņemoties Saviesīgās biedrības vadību bija 145 grāmatu iegāde bibliotēkai. Luterānu Dāmu komiteja centās pamudināt svinēt Mātes dienu, viņu pareizticīgās draudzes kolēges vāca līdzekļus baznīcas kapu ierīcībai, 30.aprīlī skolnieki kā parasti stādīja jaunus kociņus parkā, Pauciša izdevniecībā iznāca dzejas grāmata, ko recenzēja Rīgas prese. Gara darbinieku un kultūras Limbažos netrūka, tikai pilsētnieku lielākās daļas kāre pēc pasaulīgiem labumiem pēc vairākiem bāda gadiem bija krietni stiprāka.

Ulmanis Limbažos

Kārlis Ulmanis Vidzemes jūrmalas vizītes laikā
1937.gada 21.maijā.

Trīs gadus pēc 15. maija vadonības ideoloģija bija stingri iedibināta un tagad tai pietrūka tikai miesā vesela vadoņa. Kārla Ulmaņa veselība un darbaspējas turpināja mazināties, viņš kļuva aizvien sapņaināks un sentimentālāks un labprāt devās automobīla izbraukumos pa Zemgali un Vidzemi, ciktāl ļāva ceļu stāvoklis. 18.maija pēcpusdienā, veicot īpaši garu ceļojumu, Ulmanis izbrauca caur Limbažiem un Umurgai un apstājās pie Limbažu pagasta Lielgribuļu mājām. Šeit viņš pēc paraduma aprunājās ar pārsteigto mājas saimnieci par lauku darbu lietām. Tikšanās ar pašvaldības pārstāvjiem izpalika, varbūt arī tāpēc, ka Ulmanim jau bija izveidojies paradums vērtēt vietējos darbiniekus atbilstoši garāmgajēju pastāstiem. Šis izbrauciens ievadīja 21.maijā notikušo valsts vizīti kopā ar zemkopības ministru Birznieku pa Vidzemes jūrmalu, no Skultes līdz Ainažiem, kuras laikā tika apsvērtas ostu un zvejniecības uzlabošanas iespējas.

Vēl viens Vadoņa ceļojums pa Limbažiem tuvāko apkārtni notika jūlijā beigās, cita starpā apmeklējot Lēdurgu, kuras baznīca tā rezultātā tika pie kroņluktura 1000 latu vērtībā. Iespējams, ka tā bija tikai sakritība, bet pāris tuvākajos mēnešos novadu apmeklēja neredzēti liels skaits apriņķa un Rīgas ministriju ierēdņu. Limbažu pašvaldības nopietnākā problēma 1937.gada maijā bija Izglītības ministrijas lēmums no nākamā mācību gada sadalīt līdz tam jauktu pilsētas ģimnāziju. Meitenēm tādā gadījumā būtu jādodas mācīties uz Mazsalacu un, lai to nepieļautu, 12.maijā uz Rīgu devās vecāku delegācija pilsētas galvas Eglīša vadībā. 15.maija svētkus dienu iepriekš Limbažos ievadīja lāpu gājiens uz jauno sporta laukumu kur tika sakurts dižsārts. Tulit pēc tam Vasarsvētkos ne tikai Limbaži, bet arī Alojas un Puikules stacijas pieredzēja neparasti lielu izbraucošo pasažieru skaitu. Mēnesi vēlāk, 19.jūnijā, bijušais pilsētas galva Kessels, kas bija saņēmis piedāvājumu klūt par Preiļu slimnīcas direktoru, pēc nelielā atvadu vakara Saviesīgajā biedrībā pameta Limbažus.

Lēdurgas baznīcas altāris ar
1937.gadā Prezidenta dāvāto kroņlukturi.

ULMAŅLAIKU LIMBAŽI - 1937.gads

Pirmais 1937.gada negaiss izcēlās 12.maijā un nedēļu vēlāk novadu pārstaigāja vētra ar vienu zibens nospertu upuri jūrmalā. Vissmagāk Limbažu apkārtne cieta 22.jūlijā, kad milzu negaiss ar krusu izpostīja labības laukus. Maija zveja ezeros bija izrādījusies īpaši veiksmīga, tādēļ jo lielāks bija iedzīvotāju uzbudinājums, kad maija beigās Lielezera krastā izskaloja beigtas raudas. Iespēju iejaukties vietējiem laudīm nebija, jo ezers piederēja Rīgai. Tomēr šī nelaime bija par iemeslu sabiedrības sašutumam kura rezultātā jau nākamajā gadā situācija mainījās. Limbažos un pagastā 1937.gada vasarā bija pienākuši vēl vieni mērnieku laiki. Tika nospraustas pilsētas jaunās administratīvās robežas, stacijas rajonā uzmērija atlikušos no Rīgas pārņemtos zemes gabalus un Limbažu pagastā agrārās reformas pašā izskanā notika pēdējā zemes dalīšana. 20.jūnijā limbažnieki piedalījās Valmierā notiekošajos Ziemeļlatvijas 10.dziesmu svētkos, kur par virsdiriģētu bija Teodors Reiters. Turpat Valmierā Limbažu skauti apmeklēja Tālavas skautu nometni. 4.jūlija Limbažos atgadījas kāds incidents, par kuru runāja vēl ilgi. Kāda Jēkaba Baumaņa zirgam uzklupa pilsētas ievērojamākā dravnieka Juliusa Lejas bites un to nokoda. Lejam piederēja ap 100 stropu, tādēļ par lopiņa ātro galu nav jābrīnās. Pēc notikušā Leja mutiski apsolīja Baumanim samaksāt par zirgu 400 latus, taču vēlāk no saviem vārdiem atteicās. Lieta augustā nonāca miertiesā, kur cietušais savu kompensāciju arī saņēma. 11.jūlijā sporta laukumā notika aizsargu sporta svētki kur propagandēja tādu jaunu mu kā rokasbumba, 8.augustā sarīkojot īpašu demonstrācijas spēli. Vasaras futbola sezona, kas bija sākusies samērā labi, noslēdzās ar zaudējumu sēriju un kļuva par vienu no neveiksmīgākajām starpkaru periodā.

Strāvas transformators pie pasta ēkas.

ULMAŅLAIKU LIMBAŽI - 1937.gads

1937.gada vasarā lieku darba roku Limbažos vairs tikpat kā nebija. Jūlijas tirgi izrādījās slikti apmeklēti, jo lauku ļaudis un viņiem siena laikā palīgā nākušie pilsētnieki bija pārāk aizņemti. Tomēr bija skaidrs, ka, tuvojoties rudenim, tirdzniecība atsāksies, un, cerot uz daļību vietējā zirgu "andelē", pilsētas nomalēs krūmos izveidojās ap 100 cilvēku liela čigānu apmetne. Pilsētas valde pienēma lēmumu vasaras mēnešos vairs neizsniegt ārkārtējos pārtikas pabals-tus daudzērnu gimenēm, izskaidrojot to ar gimenes tēvu palaišanos slinkumā. Jūlijas sākumā Tieslietu ministrija noteica jaunas minimālās algas rūpniecības strādniekiem Vidzemē - 60 latu mēnesī vīriešiem, 40 sievietēm un 30 pusaudžiem. Divi labi pazīstami Limbažu sabiedrības pilāri - apģērbu tirgotājs Šolomovičs un luterāņu mācītājs Mačs, iegādājās sev automašīnas un vēl pāris motoru entuziasti nopirkā motociklus. Līdz ar to 1937.gada augustā Limbažos kopumā bija 12 motocikli, 7 vieglās un 10 smagās automašīnas. Presē varēja lasīt ziņas par Limbažu un Umurgas šoferiem piespriestiem 50 latu sodiem par ātru braukšanu, velosipēdistus par līdzīgu pārkāpu-mu sodīja ar trim latiem. Pilsētā pirmo reizi novēroja jauna veida noziegumus - uz trotuāriem nevērīgi atstātu velosipēdu zādzības. Modes dāmas Cauča frizētavā varēja ievedidot ilgvilņus pēc jaunākās metodes. 186 Limbažu dzīvokļi un iestādes bija uzstādījuši radio un maksāja samērā augsto abomena maksu. 400 adresātiem piegādāja elektrību. Pilsētas galva Eglītis jūnijā izvietoja savās dzirnavās lieljaudas elektromotoru un solja veikt malšanas darbus neatkarīgi no laika apstākļiem. Lai apmierinātu pieprasījumu pēc strāvas sākās trešā Limbažu transformatora ierīkošanas darbi pie Pilsmuižas pasta (šodien - muzeja) ieejas. Ľaudis aizvietoja nolietotos lauku un amata darba rīkus ar jauniem un Limbažu pienotavas pagaidu dzelzslietu uzpirktuvē divu jūnija nedēļu laikā nogādāja 36 tonnas lūžņu. 1.februārī no jauna atvērtais Limbažu tirdzniecības kooperatīvs ar 60 biedriem līdz vasaras vidum bija paguvis pārdot preces par 45 tūkstošiem latu - krizes laikos pārdošanas apmēri nepārsniedza 30 tūkstošus gadā. Tikai 12.oktobrī no Limbažu stacijas nosūtīja 11 vagonus rudzu un kādā preses sludinājumā meklēja ap to pašu laiku uz Rīgas lielceļa nemanīti izkritušus astoņus rudzu maisus Ulmaņlaiku Limbaži un apkārtnes pagasti nebija kļuvuši stāvus bagāti, bet pavisam noteikti vairs nebija nabadzīgi.

Rosība un pārticība

Lielākā daļa pilsētas būvdarbu budžeta bija izsmelta divos iepriekšējos gados, uzkrājot nelielus parādus, un Rūdolfs Eglītis deva priekšroku taupībai, atvēlot papildus līdzekļus vienīgi kanalizācijas izbūvei no Ģildes ielas līdz jaunceļamajai slimnīcai. Budžeta rezerves septembrī varētu tikt izlietotas, lai atpirktu no Rīgas arhibīskapa pili un tās apkārtni, taču piedāvātie 15000 lati galvaspilsētu neapmierināja. 1937.gada laikā, lielā mērā par pašu namīpašnieku līdzekļiem, Jūras, Cēsu un Burtnieku ielas ieguva jaunus žogus un ietves. Izdaiļošanas kampanas ietvaros pilsētas valdes namu nokrāsoja baltu. Par lielu problēmu izrādījās Jaunās ielas būvdarbi. Pilsēta sagādāja ielas seguma izveidošanai nepieciešamos materiālus, taču pēc Šoseju departamenta veiktās akmeni drupināšanas sākotnēji nespēja atrast uzņēmējus, kas būtu ar mieru strādāt piedāvātās tāmes ietvaros un līdz gada beigām izdevās vienīgi noklāt ielu ar šķembām. Celtnieku meistarū šai visas Latvijas lielo būvdarbu gadā stipri trūka un nācās līgt jebkuras kvalifikācijas amatniekus. 9.septembrī, neuzmanīgi būvējot pareizticīgo baznīcas priestera namu, sabruka blakus esošās Munča mājas sētas korpusa ārējā kieģeļu siena, par laimi bez upuriem. Oktobrī pilsētnieki ar lielu prieku uzzināja, ka Izglītības ministrija nolēmusi iekļaut Limbažus ceturtajā vai pat trešajā rindas kārtā jaunas ģimnāzijas ēkas būvei, paredzot finansēt celtniecību 240000 latu apmērā. Par nelaimi, karš un laikmetu grieži nepielāva skolas uzcelsanu ātrāk par 1959.gadu.

ULMAŅLAIKU LIMBAŽI - 1937.gads

Limbažu brīvprātīgie ugunsdzēsēji saņem tiko iesvētīto biedrības karogu.

Tūlīt pēc tam bija atzīmējamas vēl divas jubilejas. Pilsētas galvam Rūdolfam Eglītim 1937 gada septembrī bija 45 gadi, Saviesīgās un Limbažu krājaizdevu biedrības vadītājam Jānim Bārdam - 60. Abi Limbažu darbīgākie vīri bija spēka pilni un būtu spējuši kalpot savai pilsētai krietnu laiku, taču liktenis atvēlēja viņiem vēl tikai mazāk kā trīs gadus sabiedrisku pūliņu. Svētku gaisotnē palika nepamanīts, ka jau astoņus gadus būvētais dzelzceļš 3.septembrī ir sasniedzis Mazsalacu. 5.decembrī, līdz ar pirmā vilcienu ierašanos Rūjienā, mazais tehnikas brīnumums, kas pārveidoja vismaz pusī Valmieras aprīņķa, bija uzcelts. Noklūt no Limbažiem līdz Rūjienai un Rīgai tagad varēja divreiz dienā. Vienīgais skumdinošais svētku sezonas fakts bija futbolistu zaudējumu sērija, kas 12.septembrī noslēdzās ar vairākiem "incidentiem" viesojoties Rūjienā, kam sekoja savstarpējas apsūdzības.

Svētki un domstarpības

1937.gada 12.septembrī Limbažos bija trīskāršu svīnību diena. Luterānu baznīcā notika svīnīgais dievkalpojums par godu iekštelpu remonta un grīdas nomaiņas darbu noslēgumam. Dziedot Saviesīgas biedrības korim, mācītājs Mačs iesvētīja jauno brīvprātīgo ugunsdzēsēju karogu, kura zīmējumam bija iepriekš saņemta vietējā un Sabiedrisko lietu ministrijas piekrišana. Karoga autors bija Dzelzceļu virsvaldes mākslinieks N.Krastiņš un tā izgatavošana izmaksāja 425 latus. Pēc dievkalpojuma un karoga nodošanas komandiera Hincenberga rokās notika ugunsdzēsēju parāde, kam vakarā sekoja svīnīgs mielasts Saviesīgajā biedrībā par godu brīvprātīgo ugunsdzēsēju 70. gadadienai ar vadošu ugunsdzēsības ierēdņu un 18 brālīgo biedrību pārstāvju piedalīšanos, kurš ieilga līdz rītam. Ugunsdzēsēju svētki bija aizsākušies jau 5.septembrī ar jubilāru sumināšanu, kad Limbažos uz apspriedi sanāca visas 12 Valmieras aprīņķa ugunsdzēsēju biedrības. Pēdējo gadu laikā bija paveikts ļoti daudz un Limbažu ugunsdzēsēju plāni bija vēl lielāki, cerot savākt naudu pārvietojamai ūdens cisternai, kas ļautu dzēst degošas lauku mājas pat, ja aka ir sausa.

Saviesīgās biedrības priekšnieks Jānis Bārda.

ULMAŅLAIKU LIMBAŽI - 1937.gads

Personisks auto kā turības un panākumu pierādījums.

Limbaži - 1937.gada tūristu pieturvieta.

Ar 3.septembra publikāciju "Limbažu Vēstnesī" sākās kampaņa par Limbažu novada administratīvo autonomiju. Pirmo reizi šādi priekšlikumi bija izvirzīti 1934.gada novembrī, kad pilsēta pieprasīja no Latvijas bankas uzsākt tās vietējā filiālē vekselu diskonta operācijas, ko pagaidām bija jākārto Valmierā. Turpmākajos rakstos tika likts priekšā pārcelt uz Limbažiem arī kriminālista jeb izmeklēšanas tiesneša biroju un atvērt atsevišķu zemesgrāmatu nodaļu. Problēmas sakne bija transporta grūtības. Autobusi pagaidām spēja regulāri kursēt tikai sauso vasaras ceļu periodā. Lietavas vai lielāks putenis satiksmi paralizēja. Limbažu - Valmieras ceļš dažviet bija tik neizbraucams, ka automašīnām lūza asis. Limbažniekiem bija apnicis katras aprīņķa centrā kārtojamas lietas dēļ braukt uz Cēsim vai Inčukalnu un gaidīt vilcienu uz Valmieru, vai braukt ar dzelzceļu uz Puikuli un 10 stundas gaidīt privātās šaursliežu trases vilcienu. 1937.gadā atsevišķa Limbažu novada pastāvēšanas plāni vēlākā Limbažu rajona vai vismaz tā dienvidu pusē ietvaros bija mazliet reālāki kā trīs gadus iepriekš. Limbaži vairs nebija amatnieku un tirgus krustceles bet reāls reģionālais centrs, ko vēl vairāk sasaistīja gaidāmā 14 pagastu kopīgās slimnīcas nodošana ekspluatācijā. 20.septembrī Limbažos notika 21 novada pagasta vecāko un darbvežu apspriede, kur acīmredzami apsprienda iepriekš minētās problēmas. Par nelaimi, autoritārā valstī visas reformas nāk tikai no Vadoņa un Ulmanis ko tamlīdzīgu vēl nebija paredzējis.

Ulmaņlaiku reisa autobuss.
Pārvadāja pasažierus pēdējā sniega līdz pirmajam sniegam.

Sludinājumi

Pasaулīgais

1937.gada oktobrī limbažniekiem bija iemesls pieminēt vēl divu novadnieku panākumus. Grāmatu izdevējs Jānis Kukurs, kurš bija oficiāli ierindots izcilāko latviešu uzņēmēju skaitā, 1.oktobrī svinēja darba gaitu četrdesmitgadi. Mēneša beigās par Preses un biedrību departamenta direktoru tika iecelts Umurgā dzimušais Mārtiņš Jansons. Oktobrī bija pienācis arī labdarības bazāru laiks un īpašu piekrišanu baudīja ugunsdzēsēji, kas ietirgoja 2110 latus, tā sedzot krietnu daļu no tehnikas pirkšanas un šķūteņu žāvētavas ierīkošanas atlikušo parādu. Pilsēta toruden gribēja priecāties. Nopietnas runas un priekšlasijumi nebija cieņā, turpretim vietējie teātra uzvedumi un deju sarīkojumi izpārdeva visas bīlettes. Par lielu pārsteigumu solījās būt Saviesīgās biedrības Mednieku istabas pārbūves rezultāti, kas 20.novembrī attaisnoja visas cerības ar varenu, kā tolaik teica, rautiņu, kur netrūka iluminācijas, stirnas cepeša, džeza orķestra koncerta un izlozes ar alus mucu kā galveno balvu. Oktobrī, rokot kanalizāciju Parka un Gildes ielas stūri, strādnieki uzdūrās pazemes velvei, ko aizbēra, pirms kādam ienāca prātā pētīt senlaiku noslēpumus. Iedzīvotāju noskaņojums tuvojoties gada beigām bija kluvis reti mierīlīgs. 23.oktobra gadatirgus iegāja pilsētas vēsturē ar to, ka pēdējo gadu lielākajā tirdzinieku pūlī netika sastādīts neviens policijas protokols. Neviens nesūdzējās arī par kādu bezsaimnieka baltraibo govi, kas katru dienu mierīgi ganījās Lejaskroga apstādījumos. Vienīgais traucēklis bija tā arī nenoskaidrota huligānu banda, kas lauza parka solus, dauzīja būvdarbu vietās atvestās caurules un naktīs uzbruka dažiem tikko iebraukušiem zemniekiem. Sabiedrības viedoklis centās to nemanīt, tā vietā apspriežot pasta ēkas verandas apkaunojoši slikto stāvokli. Veranda, ko arī šodien var redzēt kalpojam par muzeja ieeju, toreiz bija tuvu sabrukumam un turējās tikai pateicoties diviem atbalsta kokiem. Par novecojušu novembrī atzina arī Limbažu pagastnamu un Valmieras aprīņķa vecākais pavēlēja to pārbūvēt.

Limbažu muzejā
sākot ar

2020.gada
22.maiju

IZSTĀDE!

Ulmaņlaiki

Limbažos

1934.-1939.

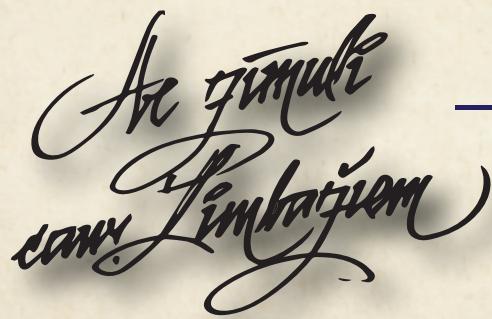
un mūžīgais

Kā skumja piemiņa no ne tik senā Pirmā pasaules kara, Limbažu pareizticīgajos kapos atradās 1915. - 1917.gadā no ievainojumiem mirušo karavīru apbedījumi. Tie šeit atradās no laika, kad lielā kara frontes līnija gāja gar Daugavu un Limbažos bija izvietota no ziedojuumiem organizēta lazarete. Limbažu pareizticīgo draudze, ko no 1930.gada vadīja ļoti cienītais priesteris Jānis Baumanis uzņēmās novietot apbedījumu vietā piedienīgu kapa pieminekli. Tas nebija viegli izdarāms, jo visi draudzes brīvie līdzekļi tobrīd tika tērēti draudzes mājas pārbūves darbiem, kam pietrūka vēl 4200 latu. Pateicoties Dāmu komitejas uzņēmībai, 7.novembrī tika organizēts veiksmīgs bazārs, kas ienesa 1575 latus un ļāva segt arī pieminekļa pasūtījuma izmaksas. 21.novembrī priesteris Baumanis un Jānis Bārda kopā ar draudzes locekļiem svinīgi atklāja tradicionāli veidotu melna akmens kapa pieminekli, kas godināja visus te apbedītos pasaules karā kritušos, bez konkrētu vārdu pieminēšanas. Pieminekļa uzstādīšana bija Jāņa Baumaņa pēdējais lielais darbs Limbažos. Jau vasarā viņš bija saņēmis rīkojumu pārcelties uz Kārzdabas draudzi, taču pēc vietējo pareizticīgo daudzkārtējiem lūgumiem palika Limbažos līdz janvārim.

Par pareizticīgo draudzes ziedojuumiem uzceltais kritušo karavīru piemineklis.

Sludinājumi

Limbažu muzejā

no 2020.gada 16. septembra
ROLANDA BRUNO BUTĀNA
izstāde

Slimnīca

1937.gada decembris sākās ar Joti spēcīgu sniegputeni, kas sapūta pat divus metrus augstas kupenas un pārtrauca ceļa satiksmi starp Limbažiem un visām debess pusēm izņemot rietumus. 8.decembrī pasta auto no Limbažiem brauca līdz Inčukalnam 12 stundas un bija vajadzīga vesela palīgu komanda, lai izraktu tam ceļu pie Igates. Tuvāk Ziemassvētkiem sniega klātie ceļi bija tik bedraini, ka vezumi netika uz priekšu. Limbaži uz laiku palika bez strāvas, jo putenī avarēja pilsētas centra transformators. Par spīti dabas radītajām grūtibām 11.decembrī notika ekspluatācijā nodotās novada slimnīcas ēkas iesvētīšana. Par jaunu Limbažu slimnīcu vietējās pašvaldības bija domājušas no 1929.gada, kad izveidoja kopīgu Veselības aizsardzības savienību un ārsts Dāvids Kessels kļuva par aktīvu šīs idejas virzītāju. Būves plānu izstrādāšana pēc arhitekta Aleksandra Klinklāva projekta sākās 1935.gadā un 1936.gada 25.septembrī tika likts pamatakmens. Tagad, ieguldīt būvē un tās infrastruktūrā 180 tūkstošus latu, slimnīca bija gatava. Vēl 10 tūkstoši latu pēc pāris nedēļām tika izdoti lai nopirktu jaunākās konstrukcijas rentgena aparātu.

Slimnīcā sākotnēji bija piecas nodaļas ar 50 gultām, ko pēc lielāka slimnieku pieplūduma palielināja vēl par dažām, operāciju zāle, virtuve ar maizes ceptuvi. Tūlit pēc uzcēšanas Limbažu slimnīca tika atzīta par modernāko neatkarības gadu būvi Valmieras aprīņķi un vienu no izcilākajām Vidzemē. Šeit bija pieejama tikpat laba pamata medicīniskā palīdzība kā Rīgā. Galvaspilsētas priekšrocība bija vienīgi nedaudzi izcili ķirurgi un slimību speciālisti, nopietnāku saslimšanu gadījumā uz ko vairāk varēja cerēt tikai dodoties uz ārzemēm. Latvija bija pārāk maza, lai atlautos Rietumos tikko ieviestos milzu hospitālus ar pēdējā desmitgadē izgudrotiem aparātiem un zālēm. Limbažu slimnīcas pakalpojumu klāsts bija labākais, uz ko tolaik varēja cerēt pacients bez īpašas turības. Jau sākot ar pavasara lauku darbiem slimnīcā lielākā skaitā sāka ierasties darba traumas guvuši zemnieki un zvejnieki. Ulmaņlaikos vēl aizvien par parastu lietu uzskatīja 50 kilogramus smagu miltu maisu nešanu kalpiem un 40 kilogramus smagu pienu kannu kalponēm. Šādos un līdzīgas grūtības darbos gadījās savainojumi, kas prasīja tūlītēju palīdzību vai draudēja ar mūža invaliditāti. Tikai dažos pirmskara gados jaunā Limbažu slimnīca izglāba vairākus simtus novada ļaužu un tās kopējais devums līdz mūsdienām ir skaitlos nenovērtējams.

Slimnīcas būvietas pamatu iesvētīšana.